

VOORSTEL

zaaknummer: 705208
afdelingsnaam: Beleid & Ontwikkeling
steller: Marlien de Kruijf / Sieneke Croes
telefoonnummer 0616268679

onderwerp: Afronding 75 jaar vrijheid 2020

Voorstel

1. Een subsidie van € 16.700,- te verlenen aan Museum Hilversum, bestemd voor het onderzoek naar de Tweede Wereldoorlog in Hilversum, en de kosten te dekken uit het budget voor de programmagelden in Programma 1: Wonen en leven, taakveld 5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie van de programmabegroting 2020.
2. Een subsidie van € 29.700,- te verlenen aan Museum Hilversum, bestemd voor het educatieproject Hilversum in de Tweede Wereldoorlog, en de kosten te dekken uit het budget 75 jaar vrijheid in Programma 1: Wonen en leven, taakveld 5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie van de programmabegroting 2020.
3. Het bevrijdingsconcert en de vrijheidsrevue niet te organiseren in 2021 en de gemaakte kosten aan de organisatoren à € 3.000,- te vergoeden. Deze kosten te dekken uit het budget 75 jaar vrijheid in Programma 1: Wonen en leven, taakveld 5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie van de programmabegroting 2020.
4. Voor te stellen aan de raad om € 60.000,- van het resterende budget 75 jaar vrijheid over te hevelen naar 2021.

Samenvatting

In 2020 zou Hilversum herdenken en vieren dat het 75 jaar geleden was dat Nederland werd bevrijd. Daarvoor waren verschillende activiteiten georganiseerd. Helaas konden de meeste activiteiten niet doorgaan vanwege de maatregelen tegen het coronavirus. Tegelijkertijd hebben enkele activiteiten wel degelijk plaatsgevonden. Van het college wordt nu een besluit gevraagd om de financiële afhandeling van deze activiteiten te regelen.

Inleiding

Met dit voorstel wordt aan het college een besluit gevraagd over drie zaken, die met elkaar samenhangen. Ten eerste de financiële afhandeling van het boek 'Een stad op drift. Hilversum tijdens de Duitse bezetting'. Dat boek is het resultaat van een vierjarig onderzoek naar de Tweede Wereldoorlog in Hilversum. De gemeente heeft subsidie verstrekt voor het onderzoek en staat tevens garant voor het resterende bedrag. Over het effectueren van de garantstelling wordt nu een besluit gevraagd.

Ten tweede heeft Museum Hilversum voor het project 75 jaar vrijheid voorbereidingen getroffen voor het educatieproject 'Hilversum in de Tweede Wereldoorlog'. Het project kon helaas niet doorgaan, maar Museum Hilversum heeft wel kosten gemaakt voor het project. Deze kosten werden gemaakt tijdens de voorbereidingen van het project. Van het college wordt gevraagd om een besluit te nemen over het vergoeden van deze kosten met een subsidie.

Ten derde is er vanwege het annuleren van vele activiteiten budget overgebleven binnen het project 75 jaar vrijheid. Het voorstel is echter om niet het hele budget in 2021 te gebruiken.

Weliswaar is het streven om enkele activiteiten uit 2020 alsnog te organiseren in 2021, maar dat zal niet voor alle activiteiten gelden. Het voorstel is daarom om van het resterende budget een deel à € 60.000,- over te hevelen naar 2021. Dit budget kan worden gebruikt voor de activiteiten die in 2021 wel kunnen worden uitgevoerd, zelfs al zijn de maatregelen tegen het coronavirus dan nog van kracht. Het gaat daarbij om activiteiten waarbij de anderhalve meter goed in acht kan worden genomen.

Onderzoek ‘Een stad op drift: Hilversum in de Tweede Wereldoorlog’

In 2016 zijn Museum Hilversum en de Universiteit Utrecht een onderzoek gestart naar de Tweede Wereldoorlog in Hilversum. Dat onderzoek leidde uiteindelijk tot het boek ‘Een stad op drift. Hilversum tijdens de Duitse bezetting.’, geschreven door dr. Geraldien von Frijtag.

Het college heeft op 22 maart 2016 besloten om een subsidie van € 25.000,- toe te kennen aan het project. Ook heeft de gemeente aangegeven dat zij het onderzoek willen faciliteren en het Raadhuis en de website ter beschikking willen stellen voor presentaties. Aanvullend daarop heeft het college op 31 mei 2016 aangegeven bereid te zijn om het risico van het resterende bedrag (€ 41.700,-) af te dekken, mits de Universiteit Utrecht en Museum Hilversum zich aantoonbaar zouden inspannen om cofinanciering te realiseren. Het mogelijke risico zou worden gedekt binnen het programma Wonen en Leven, cultuur.

Vervolgens heeft Museum Hilversum in 2019 (met onderbouwing) om een vooruitbetaling gevraagd. Het college heeft daarom op 15 april 2019 besloten om de subsidie uit 2016 te herzien en € 50.000,- subsidie toe te kennen voor het onderzoek.

Op 5 mei 2020 is het boek ‘Een stad op drift. Hilversum tijdens de Duitse bezetting.’ gepresenteerd. Het boek is overwegend positief ontvangen en is inmiddels al toe aan de tweede druk. Museum Hilversum vraagt nu aan het college om de garantstelling in werking te laten treden en het resterende bedrag uit te keren.

Het Museum heeft op verschillende manieren geprobeerd financiering voor het onderzoek en het boek te verwerven. De toelichting hierbij staat in bijlage 1 ‘Verantwoording Museum Hilversum Stad op drift’. Uit deze toelichting blijkt dat het Museum binnen de gegeven omstandigheden alle mogelijkheden heeft benut om financiering voor het onderzoek en voor het boek te verwerven. Dat is om verschillende redenen helaas niet gelukt. Hoewel het museum aan de inspanningsverplichting heeft voldaan, is het helaas niet gelukt om cofinanciering te bewerkstelligen.

Conform het collegebesluit van 31 mei 2016 is het voorstel nu om het resterende bedrag à € 16.700,- uit te keren. Daarbij kan worden geconcludeerd dat een garantstelling voor de toekomst niet de gewenste vorm is om initiatieven uit de stad te ondersteunen. Voor onderzoeken en boeken van deze aard blijft een gemeentelijke bijdrage echter belangrijk. Zeker omdat het lastig is om voor deze specifieke activiteiten externe financiering te verwerven. De gemeente zou in dat geval direct subsidie moeten verstrekken en heeft dat na de besluitvorming over dit onderzoek ook meerdere malen gedaan.

Educatieproject Museum Hilversum

Voorgeschiedenis

Om jongeren te betrekken bij het oorlogsverhaal organiseerde Museum Hilversum met Studio Polat en het Roland Holst college in 2016-17 het pilot-project ‘Terug naar 40-45; Hilversum in de Tweede Wereldoorlog’. In dit project stond beeldonderzoek centraal, in de vorm van een re-enactment waarin jongeren zelf acteren en regisseren; fotograferen en filmen. De bedoeling was om jongeren op een participerende manier te betrekken bij het verhaal van de Tweede Wereldoorlog en hen uit te nodigen hun eigen beeld over het verleden te vernieuwen. Voorafgaand aan de re-enactment namen 25 jongeren deel aan dialoogsessies over geschiedenis, beeldvorming en de Tweede Wereldoorlog. De jongeren kregen in de sessies de gelegenheid hun eigen positie te overwegen: wat vind ik? wat zou ik doen? Zij leerden in een meerdaagse workshop omgaan met foto- en filmcamera's. Ze leerden de werking van deze technieken, zoals het belang van inscenering en compositie. De re-enactments vonden plaats op zes locaties waar in de Tweede Wereldoorlog relevante gebeurtenissen hebben plaatsgevonden, zoals het Station, het Raadhuis en het Corversbos.

Op basis van deze succesvolle Hilversumse pilot is op verzoek van de Stichting 75 jaar vrijheid en het Comité 40/45 de methodiek van de re-enactment uitgewerkt in een landelijke aanbod voor PO en VO. Er komt een digitaal beschikbare methodiek in de vorm van een documentenhandleiding en werkmateriaal, mede dankzij de samenwerking met het digitale platform Future NL. De methodiek is begin 2020 aan alle Hilversumse middelbare scholen aangeboden. Zeven Hilversumse scholen hebben aangegeven mee te doen.

Besluitvorming

Op 26 maart 2019 besloot het college mee te doen aan de herdenking en viering van 75 jaar vrijheid. Op 28 maart 2019 is de gemeenteraad geïnformeerd over dit voornemen via Raadsinformatiebrief 2019-25. Op 17 juli 2019 is besloten om voor het educatieproject € 25.000,- te reserveren. Het Museum is hierover geïnformeerd en heeft de opdracht meegekregen om cofinanciering voor het project te gaan verwerven. Op 5 november 2019 heeft het college het inhoudelijke programma van 75 jaar vrijheid vastgesteld. Daarin werd het educatieproject van Museum Hilversum benoemd als één van de projecten. Op 13 november heeft de gemeenteraad de begroting 2020 vastgesteld. Het budget voor 75 jaar vrijheid was hier onderdeel van. Op 5 december 2019 is vervolgens de collegebrief 'Viering 75 jaar vrijheid in Hilversum 2020' ter kennisneming naar de gemeenteraad gestuurd, waarin alle projecten (inclusief het educatieproject) tot in detail werd beschreven. Daarna is op 11 december 2019 een mondelinge toezegging gedaan om het project te ondersteunen vanuit Buurten. Na deze toezegging is de voorbereiding van het project gestart.

Educatieproject Museum Hilversum 2020

Naar aanleiding van bovenstaand educatieproject en de uitkomsten heeft Museum Hilversum in samenwerking met Studio Polat een wijkgericht project ontwikkeld. Daarbij is het boek 'Een stad op drift' de leidraad. Het doel van het project is om de oorlogsgeschiedenis onder de aandacht te brengen van alle Hilversummers en in het bijzonder jongeren in de leeftijd 12-18 jaar.

Op zeven locaties wordt het verhaal van Hilversum in de Tweede Wereldoorlog verteld en getoond in zeven interactieve zeecontainers. Voor de keuze van de locaties is de opzet van het onderzoek en het boek van Geraldien von Frijtag aangehouden.

De zeven beoogde locaties zijn:

1. Seinhorst
2. Ons Gebouw
3. Bloemenbuurt
4. Lopes Dias
5. Roland Holst College
6. Kerkbrink
7. Raadhuis

In de containers wordt locatie/wijkspecifieke informatie verwerkt. Het materiaal van tien master-studenten van de Universiteit Utrecht wordt erin verwerkt. Zij ondersteunden het onderzoek van Geraldien von Frijtag met onderzoek voor hun masterscriptie. Bij de start van het onderzoek (2016) waren van veertien van nog levende getuigen gefilmd interviews afgenomen. Deze worden in de zeecontainers voor het eerst getoond. De gefilmd interviews worden gekoppeld aan een locatie/wijk. In de zeecontainers zijn ook objecten van de gemeentelijke collectie 'Hilversum in de Tweede Wereldoorlog' te zien.

Sinds 2016 is extra inspanning geleverd om die collectie te complementeren. Nog niet ontdekt materiaal van en over de Tweede Wereldoorlog, zoals een dagboek of een foto van de bevrijding, kan bij de school die een zeecontainer beheert worden ingeleverd en wordt direct in de expositie geplaatst. Tot slot worden in de zeecontainers foto's van het hierboven beschreven educatieproject/de re-enactments getoond.

De containers lenen zich uitstekend voor relevante randprogrammering: ontvangsten, lezingen en discussies en het houden van vrijheidsmaaltijden.

Resultaat en gemaakte kosten

Helaas gooide het coronavirus roet in het eten van bovenstaand project. Met het starten van het onderzoek naar Hilversum in de Tweede Wereldoorlog, de resultaten en het boek van Geraldien von Frijtag en in 2016 het begin van het educatieproject loopt dit project al een aantal jaren. Kijkend naar het re-enactment project en de daaraan gerelateerde mini musea in de vorm van containers op zeven plekken, is dit een veelomvattend project dat veel tijd vergt om voor elkaar te krijgen. Daarnaast heeft Museum Hilversum in overleg met de gemeente het project door laten lopen, in de hoop dat het alsnog kon worden uitgerold. Het Museum heeft voorbereidingen ondernomen vanaf eind 2019 tot 3 april 2020, de datum waarop werd besloten dat het educatieproject niet door kon gaan. Dit ook in de wetenschap dat het project wellicht in 2020 niet door zou kunnen gaan, maar in 2021 mogelijk alsnog uitvoering zou volgen. Het werk en de kosten werden niet voor niets gemaakt.

De kosten die Museum Hilversum tot nu toe gemaakt heeft zijn als volgt:

- Algemene productiekosten
- Doorvertaling van het boek per locatie
- Ontwerp containers & locaties
- Vormgeving & presentatie

Totaal € 29.700,-

Inkomsten van derden zijn in 2019 en 2020 door Museum Hilversum aangevraagd bij diverse organisaties, zoals het Mondriaan Fonds, Prins Bernard Cultuur Fonds NH en Rabobank Gooi en Vecht. Toen het project werd geannuleerd, is de bijdrage van deze fondsen opgeschort. Die toezeggingen kunnen in 2021 alsnog worden gebruikt om het educatieproject uit te voeren. Het Museum krijgt voor het educatieproject in 2020 geen bijdragen van andere fondsen.

Het voorstel is om alle gemaakte kosten te vergoeden. Het college heeft op 14 april 2020 in de 'Memo Coronamaatregelen en Subsidies' besloten hoe om te gaan met activiteiten die niet konden doorgaan vanwege de maatregelen tegen het coronavirus. Het college heeft daarbij uitgesproken dat coulance en maatwerk leidend zijn. Bovendien is belangrijk dat het gedane werk door Museum Hilversum en Studio Polat niet voor niets geweest is en gebruikt kan worden voor de uitvoering van het educatieproject zodra de tijd en het coronavirus het toelaten.

Daarnaast is het voorstel om alle gemaakte kosten vanuit het budget voor 75 jaar vrijheid te vergoeden, ondanks de mondelinge toezegging vanuit Buurten. Er is immers nog budget beschikbaar vanuit 75 jaar vrijheid.

Herdenken en vieren 2021

Voor de plannen rondom 4 en 5 mei 2021 wacht de gemeente op de landelijke lijn van het Nationaal Comité 4/5 mei. Daarnaast wordt natuurlijk het verloop van het coronavirus leidend. Mocht het virus onder de duim zijn, dan is een educatieproject zoals beschreven altijd relevant om aan te bieden en te organiseren. Ook als de anderhalve meter regel nog van kracht is, dan is het project goed uit te voeren met enige aanpassingen. Oorlogsverhalen levend houden voor de jeugd is altijd belangrijk, of het nu 75 jaar geleden is dat we bevrijd zijn of 76 jaar. Daarnaast is al er zoveel in de steigers gezet en uitgegeven dat het zonde is om dit project geen vervolg te geven.

Kanttekening overheveling

Wij stellen voor om € 60.000,- van het resterende budget 75 jaar vrijheid over te hevelen naar 2021. Daarvoor wordt de verzamel-RIB Covid-19 (november 2020) gebruikt, die bij Turap II 2020 wordt meegenomen. We wijken hiermee af van de reguliere procedure van het overhevelen van budget. Dit doen we omdat de activiteiten vanwege Covid-19 niet konden doorgaan in 2020 en omdat het belangrijk is dat we vanaf januari 2021 kunnen starten met de voorbereidingen voor de herdenking van 4/5 mei 2021.

Volgens de financiële verordening worden in de tussenrapportages alleen begrotingswijzigingen voorgelegd die het lopende jaar betreffen. Het vrijgeven van het budget 75 jaar vrijheid voor 2021 zullen wij daarom meenemen in de behandeling van Turap I 2021.

Omdat de raad het budget voor deze activiteiten dan pas beschikbaar stelt, zullen wij u bij de Turap II 2020 vragen om vooruitlopend op besluitvorming van de raad akkoord te gaan met het doen van uitgaven voor deze activiteiten. Dit doen we om ervoor te zorgen dat het budget reeds vanaf 1 januari 2021 kan worden aangewend.

Deze kanttkening betreft alleen beslispunt 4 van dit voorstel. Beslispunt 1,2 en 3 betreffen kosten die worden gedekt uit de reeds beschikbare budgetten in 2020.

Financiën

Bij de start van het project 75 jaar vrijheid was er € 200.000,- budget beschikbaar. Daarvan is in 2020 reeds € 72.735,- uitgegeven voor de diverse projecten die wel konden doorgaan.

Voorstel is om van het resterende bedrag € 60.000,- over te hevelen naar 2021. Dat budget is nodig voor activiteiten die reeds zijn toegezegd aan externe partners en voor activiteiten waarvan nu de verwachting is dat de gemeente deze in 2021 zelf wil organiseren.

Daarnaast wordt voorgesteld om de kosten voor het bevrijdingsconcert en de vrijheidsrevue à € 21.000,- niet over te hevelen. Deze activiteit was speciaal bedacht en georganiseerd voor de viering van 75 jaar vrijheid. Het is niet wenselijk om deze activiteiten in 2021 alsnog te organiseren. Bovendien is het de vraag of het mogelijk is om de plannen uit te voeren, mocht de coronacrisis nog steeds gaande zijn. Als wordt besloten om de kosten voor het bevrijdingsconcert en de vrijheidsrevue niet over te hevelen, dan is het voorstel om wel de gemaakte kosten van de organisatoren à € 3.000,- te vergoeden. Dit omdat zij, net als het Museum, kosten hebben gemaakt bij de voorbereiding van het project.

Inclusief de kosten voor het bevrijdingsconcert is daarmee in 2020 € 75.735,- uitgegeven aan het project 75 jaar vrijheid.

Het totale over te hevelen bedrag is vervolgens als volgt opgebouwd.

Doel	Kosten
Activiteiten externen, reeds toegezegd	€ 34.000,-
- Educatieproject Museum Hilversum	€ 20.300,-
- Bevrijdingsfilm	€ 2.000,-
- Expositie Raadhuis	€ 1.625,-
- Pierre Palla Concertorgel	€ 2.066,-
- Paul Snoek concert	€ 1.500,-
- Activiteiten Gijsbrecht	€ 3.000,-
- Eventuele overige activiteiten	€ 3.509,-
Activiteiten van de gemeente	€ 16.000,-
- NL Doet	€ 2.000,-
- Vrijheidsmaaltijden	€ 6.000,-
- Eventuele initiatieven vanuit de gemeente	€ 8.000,-
PM post voor de organisatie van de activiteiten	€ 10.000,-
TOTAAL	€ 60.000,-

Dit budget is bedoeld voor aanvullende activiteiten. Voor 2021 is er daarnaast € 25.000,- structureel budget beschikbaar voor de reguliere organisatie van de herdenking en viering van 4 en 5 mei. Het over te hevelen bedrag uit 2020 zou bovenop dit structurele budget komen.

In onderstaande tabel staan alle activiteiten en bijbehorende budgetten benoemd.

Activiteit	Budget
Totaal budget 75 jaar vrijheid	€ 200.000,-
Uitgegeven aan activiteiten in 2020	€ 75.735,-
Uit te geven aan activiteiten in 2021 (wordt in 2020 gestort in de reserve Covid-19)	€ 60.000,-
Structureel budget 4/5 mei	€ 25.000,-
Totaal budget 4/5 mei 2021	€ 85.000,-
Restantbedrag (valt vrij ten gunste van het jaarrekeningresultaat 2020)	€ 64.265,-

Uitvoering

Bij een akkoord wordt Museum Hilversum via een beschikking op de hoogte gebracht van het besluit. Voor 2021 worden geactualiseerde plannen opgevraagd en beslist het college welke plannen doorgang kunnen vinden. Indien nodig wordt het besluit opnieuw vastgelegd in een beschikking.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Hilversum,
de gemeentesecretaris, de burgemeester,

D. Emmer

P.I. Broertjes

Bijlagen

1. Beschikking 705208 Museum Hilversum Onderzoek WO2
2. Beschikking 705208 Museum Hilversum Educatieproject
3. Verantwoording Museum Hilversum Stad op Drift (vertrouwelijk)